

กลยุทธ์การพัฒนาและการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

Development Strategic and Development Propulsion for Qualification of Princess Chulabhorn's College Petchaburi

กัทรวรรณ ทองด้วง¹

สมชาย เบญจวรรณ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 11 คน นักเรียน จำนวน 295 คน และผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบทดสอบการวิจัย แบบสอบถามวัด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที่ สถิติกារบรรยาย การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนครูในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี มี 4 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์เครือข่าย 2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 3) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ 4) กลยุทธ์การบูรณาการ

2. กลยุทธ์ที่ครูเครือข่ายในโรงเรียนใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน

3. ผลของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี คิดจากร้อยละของความก้าวหน้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.53 ของคะแนนเต็ม

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนา / กลยุทธ์การขับเคลื่อน / คุณลักษณะที่พึงประสงค์

Abstract

The purposes of this research were : for studying propulsion strategy development qualification of a student, for studying development strategy the qualification and for studying the result development in a qualification of a student at Princess Chulabhorn's College Petchaburi, the sample that use in the research, as follow, 11 teachers, 295 students, 295 student's parents. An instrument that use in the research as follow, research tests, questionnaire in qualification of student and interview form, the statistics that use in data analysis is, percentage value, average, and the part deviates the standard, statistics value tests, part statistics narrates , manner substance analysis.

¹ อาจารย์โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี

² อาจารย์ประจำภาควิชาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม

The finding of the research are :

1. The strategy use in the driving moves a teacher in development qualification of a student, at Princess Chulabhorn's College Petchaburi , there are 4 strategies, 1) Networking Strategy 2) Participating Strategy 3) Empowerment strategy 4) Integration strategy
2. Learning strategy part that network teacher in the school use in the development qualification, of student at Princess Chulabhorn's College Petchaburi, be research strategy and develop in the development , using all of desirable in 3 parts.
3. The development qualification of student at Princess Chulabhorn's College Petchaburi, from the percentage of the progress , increase 16.53 percentages of the full marks.

Keywords : development strategy / propulsion strategy / qualification of student

บทนำ

การศึกษาอันเป็นกลไกและกระบวนการที่ช่วยในการกล่อมเกลาให้บุคลากรของชาติมีความรู้ ความสามารถ ความฉลาด เป็นคนดี คนเก่ง (กรมวิชาการ, 2543 : 3) จึงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กไทยเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ต่าง ๆ กัน เช่น คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ในคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 18 - 24) ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ว่า สามารถแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สามารถคิด อย่างเป็นระบบ มีวิจารณญาณ มีสมาร์ทในการเรียนและการทำงาน มีศักยภาพในการตัดสินใจ มีศักยภาพในเชิง พหุปัญญา ความสนใจ สามารถพัฒนางานและอาชีพของตนเอง สามารถเรียนรู้ ทำงานด้วยการพึ่งตนเอง ใช้วิถี ประชาธิปไตยในการทำงานของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข มีนิสัย การทำงานอย่างมีระบบ รักการอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้จากการปฏิบัติของตน สร้างสรรค์ผลงานมีทักษะการจัดการ สามารถนำเสนอและถ่ายทอดสื่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัยในตนเอง มีบุคลิกภาพมั่นคงสามารถแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และเหมาะสม มีเหตุผล มีกิริยามารยาทและความเป็นไทย เห็นคุณค่าของตนเองและยอมรับผู้อื่น ประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ มีสุนิสัย และทักษะทางสุขภาพ มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม มี ประสบการณ์ตรงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้รูปแบบชุดปัจจุบันได้กำหนดโดยการพัฒนาประเทศ ที่เน้นการพัฒนาสังคมคุณธรรมนำความรู้โดยเร่งรัดให้สถานศึกษาทุกระดับทำการพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียน การพัฒนาคุณธรรมแก่นักเรียนเป็นงานที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันรับผิดชอบ การหวังให้โรงเรียนเป็น ผู้รับผิดชอบฝ่ายเดียวในการพัฒนานักเรียนอาจจะไม่ทันการณ์ควรพัฒนาบทบาทของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียนด้วย (คณะกรรมการศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551:2)

ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อันเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศไทย กำหนดกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทึ้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ไว้ดังนี้คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝเรียนรู้ 5) อุปอย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 5)

จากแนวคิดและหลักการ ตลอดจนสภาพปัจจุบันด้านความก้าวหน้าทางสังคมที่เน้นวัตถุนิยมและเจริญเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง สังคมแวดล้อมรอบข้างภายและเยาวชนไทยที่นับวันจะไม่น่าอยู่ หากไม่มีกระบวนการ

พัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณธรรมแก่คนในสังคม เยาวชนไทยมีความเสี่ยงสูงที่จะมีปัญหาด้านการประพฤติดีไม่ดีในกรอบศีลธรรมอันดี หากไม่ทางานป้องกันโดยการสร้างภูมิคุ้มกันทางทัศนทัศน์ คนในสังคมจะเดื่องคุณภาพมากขึ้น การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดกับเยาวชนไทยจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้เยาวชนมีคุณภาพที่สามารถช่วยสังคมและประเทศชาติได้จริงอยู่ได้อย่างมีความสุข การพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยจึงเป็นภาระเร่งด่วนที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญและพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยเร็ว (สุวินล วงศ์วานิช, 2550 : 1)

กองประกันผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เกิดพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน โดยการจัดทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยเพชรบุรี สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2” พบว่า ความต้องการจำเป็นของโรงเรียนด้านคุณภาพผู้เรียน ความมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ความมีการพัฒนาแก้ไขเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 53.34 ในทั้งหมด 7 ลำดับ คือ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) ด้านความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร 3) ด้านทักษะในการแสดงหัวความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ 4) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ 5) ทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 6) สุขอนามัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี สุนทรียภาพ และ 7) ลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาและการขับเคลื่อนการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ด้วยการอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งจากบ้าน โรงเรียน และสังคม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้กำหนด เป้าหมายการดำเนินการอยู่ที่ครูในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรได้เร็วที่สุด เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีโอกาสและเวลามากที่สุดในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียนและโรงเรียนยังเป็นศูนย์รวมพลังจากบุคคล ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนและประเทศชาติที่จะมีเยาวชนที่มีคุณภาพและเป็นการเสริมพลังอำนาจให้ผู้บริหาร ครู และพ่อแม่ ผู้ปกครองมีความตระหนักร ความสามารถ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี
- เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี
- เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาและการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในการศึกษาแนวคิดและกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R&D) การวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

นักเรียน ในการวิจัยและพัฒนาของครูเครือข่ายในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนา นวัตกรรมสำหรับพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 2 การพัฒนาและหาคุณภาพของคู่มือการวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ (Try Out) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คู่มือการวิจัยและพัฒนาที่พึงประสงค์ของนักเรียนและเครื่องมือในการวิจัย

ขั้นที่ 4 การนำกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน กลยุทธ์การวิจัย และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คู่มือการวิจัยและพัฒนาที่พึงประสงค์ของนักเรียนและเครื่องที่ใช้ในการวิจัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 42 คน นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 508 คน และผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 508 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ครูโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 11 คน 2) นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 295 คน 3) ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 295 คน

การดำเนินการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนและกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี มีรายละเอียดดังนี้

1. กลยุทธ์เครือข่าย มีขั้นตอนการดำเนินการคือ การสร้างเครือข่ายวิจัยเริ่มจากการรับสมัครครูที่สนใจเป็นครูเครือข่ายการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งมีครูเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนจำนวน 11 คน ครูเครือข่ายมีการประสานสัมพันธ์กันเป็นวงกลมเป็นรูปป่วงล้อ มีการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและผู้บริหารของโรงเรียน

2. กลยุทธ์การมีส่วนร่วม มีขั้นตอนการดำเนินงานใช้หลักการมีส่วนร่วมของครูเครือข่ายเริ่มจากเปิดโอกาสให้ครูเครือข่ายได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ คือสำรวจปัญหาเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านสังคมและด้านการเรียนรู้ เชิญครูเครือข่ายในโรงเรียนร่วมประชุมเพื่อระดมกำลังความคิด แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียน จุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี พัฒนานวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

3. กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์นี้ในการเพิ่มศักยภาพหรือความสามารถของครูเครือข่าย การวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เนื่องจากถือว่าครูเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ด้วยการให้ความรู้เรื่องการทำวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อสงสัยและข้อความรู้ต่างๆ ด้วยการจัดอบรมเสริมความรู้และพัฒนาทักษะการวิจัย แจกคู่มือการพัฒนาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ดำเนินการดูแลขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ครูมีความรู้เพิ่มขึ้นและเกิดความเชื่อมั่นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

3.1 สำรวจความต้องการของครูว่าต้องการเพิ่มเติมความรู้ในเรื่องใด โดยการเชิญคณะกรรมการของโรงเรียนร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นและลงความเห็นตกลงร่วมกันว่าต้องการเรียนรู้เรื่องการทำวิจัยเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ ด้วยการทำความคุ้นเคยกับงานปกติและงานพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

3.2 จัดทำแบบทดสอบความต้องการของคณะครุ แล้วดำเนินการ เช่น จัดอบรมการทำวัสดุ จัดทำเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย กลับไปศึกษาเพิ่มเติม แจกเอกสาร

3.3 จัดประชุมครุเครือข่ายนักวิจัยในโรงเรียนสร้างความมั่นใจ ความเข้าใจเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

4. กลยุทธ์การบูรณาการ ดำเนินงานโดยการผสมผสานประสบการณ์เรียนรู้จากครุในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในกลุ่มเดียวกันและต่างกลุ่มสาระ ให้มีความสัมพันธ์กันร่วมกันพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาอย่างหลากหลาย ตลอดจนครุสามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ที่มี ที่ได้รับมาบูรณาการร่วมกัน ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

เมื่อนำกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน มาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ครุ นักเรียนและผู้ปกครองของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ คือ เดือนมกราคม – มีนาคม 2552 สังเกตผลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความร่วมมือของคณะครุ ผู้ปกครอง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปโดยใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ทดสอบกับครุเครือข่าย ก่อนและหลังการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน สำหรับครุ สำหรับนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง 3 ฉบับ เก็บข้อมูลจากครุจำนวน 11 คน นักเรียนจำนวน 295 คนและผู้ปกครองจำนวน 295 คน ก่อนทำการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

3. ครุเครือข่ายศึกษาคู่มือการพัฒนางานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

4. ครุเครือข่ายดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

5. สังเกต บันทึกพฤติกรรมของครุเครือข่ายการทำวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้คำแนะนำ ปรึกษา

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน สำหรับครุ สำหรับนักเรียน สำหรับผู้ปกครอง 3 ฉบับ เก็บข้อมูลจากครุจำนวน 11 คน นักเรียนจำนวน 295 คนและผู้ปกครองจำนวน 295 คน หลังทำการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

7. สัมภาษณ์นักเรียนจำนวน 33 คน โดยเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างของครุเครือข่ายทั้ง 11 คน เลือกกลุ่มละ 3 คน สัมภาษณ์ครุเครือข่ายทั้ง 11 คน และสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จำนวน 22 คน เลือกตัวอย่างผู้ปกครองของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างของครุเครือข่ายทั้ง 11 คน กลุ่มละ 2 คน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพครุเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการพัฒนาวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของแบบสอบถามและแบบทดสอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานส่วนประಮานค่าโดยใช้ วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α - Coefficient)

2.3 ข้อมูลที่เป็นระดับการดำเนินการ ระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมาย ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย(บุญชุม ศรีสะอะด, 2535 : 103) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	คุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการใช้กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยหาค่าสถิติทดสอบที่ (t – test)

4. การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ย ก่อนทำกิจกรรม - หลังทำกิจกรรม ใช้เกณฑ์การแปลความหมายร้อยละความก้าวหน้าจากคะแนนเฉลี่ย คือ อย่างน้อยร้อยละ 16 ของคะแนนเต็ม

ผลการวิจัย

1. กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนมี 4 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์การบูรณาการ

2. กลยุทธ์ที่ครูเครือข่ายในโรงเรียนใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี คือกลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้านของนักเรียน (R&D)

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

3.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวม

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวม

ที่	คุณลักษณะ	ก่อน		หลัง		ร้อยละของความ ก้าวหน้า		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านคุณธรรม	3.35	0.99	ปานกลาง	4.18	1.00	มาก	16.60
2	ด้านสังคม	3.46	0.70	มาก	4.24	1.46	มาก	15.60
3	ด้านการเรียนรู้	3.23	0.73	ปานกลาง	4.10	0.82	มาก	17.40
	เฉลี่ย	3.35	0.81	ปานกลาง	4.17	1.09	มาก	16.53

3.2 ผลการสัมภาษณ์ ผู้ปกครอง ครู นักเรียนเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี

1) จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองให้ความคิดเห็นว่า หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักเรียน เปเลี่ยนไปในทางที่ดี มีความรับผิดชอบในงานของตนเองเพิ่มขึ้น สามารถแบ่งเวลาการอ่านหนังสือหรือทำกิจกรรมได้ดี งานที่ได้รับมอบหมายไม่ต้องเตือน มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจช่วยผู้ปกครองเก็บความบัน្ត ล้างชาม เมื่อพ้นการเลี้ยงปลักเครื่องไฟฟ้าทึ่งไว้จะรีบปิด มีการแบ่งปันสิ่งของกับน้องช่วยเหลือน้องในการทำการบ้าน อ่านหนังสือ ลดภาระภาระเด็ก กัน นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าโรงเรียนควรดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างสภาพปัญหาของสังคม นับวันจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น มีรูปแบบวิธีการส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมากขึ้น กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยดูแลนักเรียนให้มาอยู่ในกรอบที่ดีงาม ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ควรประสานความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชน เนื่องจากนักเรียนมีเวลาส่วนมากอยู่โรงเรียน นักเรียนจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมได้ทั้งผู้ปกครองและโรงเรียนต้องช่วยกันขัดเกลา

2) จากการสัมภาษณ์ครูโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ครูให้ความคิดเห็นว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ครูชื่นชมนักเรียนมากโดยเฉพาะ การทำงานใดๆ นักเรียนในกลุ่มสามารถทำงานร่วมกันได้จนผลงานประสมผลสำเร็จแม่นบางกิจกรรม เขายังต้อง ช่วยกันแก้ปัญหาที่สามารถช่วยเหลือกันโดยนำทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะตัวมาผสมผสานกัน กิจกรรมใดที่พ้าอก ชุมชนจะสร้างความตื่นเต้นประทับใจแก่นักเรียนมาก เนื่องจากนักเรียนชอบซึ่งครูให้ความคิดเห็นว่า นักเรียนชอบ กิจกรรมแปลงใหม่ ได้คิดสร้างสรรค์ ไม่จำเจ กิจกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วยให้ นักเรียนเป็นผู้มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ ความรับผิดชอบเกิดจากการที่สมาชิกในกลุ่มกระตุ้นความคิด เตือนสติ กันเองมีความรับผิดชอบส่งงานที่ได้รับมอบหมายได้ตรงเวลาตามที่กำหนด งานกลุ่มนี้มีคุณภาพมากกว่างานเดียว นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำชิ้นงาน เช่น การจัดป้ายนิเทศมีการนำเสนอรูปแบบที่ให้สาระมากขึ้น เนื่องจากมีการสืบค้นข้อมูลจากสื่ออินเตอร์เน็ตเพิ่มเติมจากที่เมื่อก่อนจะเตรียมวัสดุดินการจัดป้ายนิเทศจากการ โปสเตอร์และหนังสือพิมพ์ ซึ่งครูได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ปัญหาด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนสามารถแก้ได้เมื่อครุฑุกคน ประสานความร่วมมือร่วมใจไปแนวทางเดียวกัน

3) จากการสัมภาษณ์นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ถึงคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างหลังมีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน พนว่า นักเรียนมีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์พัฒนาไปทางที่ดีขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น เวลาทำการ สะอาด ห้องเรียนไม่ต้องถูกตักเตือน และได้ รับการชื่นชมแทน ขยายหลังห้องลดน้อยลงเพื่อนๆ มีน้ำใจ ช่วยเหลือกัน มีการแบ่งปันน้ำใจช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ มีการจัดกลุ่มอ่านหนังสือทำการบ้านเวลา 21.00 น. การหลับในห้องเรียนลดน้อยลงจนบางชั่วโมงไม่มี เมื่อพ้น อาจารย์ถือของนักเรียนอาสาช่วยถือของให้อาจารย์ สามารถออดทันที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความสามารถของผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาได้ดีและรอบคอบขึ้นมาก เมื่อพับเงินกันนำไปแจ้งอาจารย์เพื่อคืน เจ้าของ มีความเป็นผู้นำมีมนุษยธรรม จริงใจ ใจกว้าง ไม่ใช้ประโยชน์ แต่นักเรียนได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม ถึงปัญหาด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนว่า สามารถแก้ได้ โดยเฉพาะด้านจิตสาธารณะ เพื่อระดับนักเรียนอยู่ในวัยที่ต้องการดื่น จิตใจอ่อนโยน โอบอ้อมอารี ถ้าได้รับการชี้แนะที่ถูกต้องให้เห็นถึงผล ผลกระทบที่ตามมาทั้งทางที่ถูกและทางที่ผิด พร้อมกัน มีความสอดคล้องไปในทางเดียวกันจะสามารถพัฒนาได้อย่าง รวดเร็ว

การอภิปรายผล

1. กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนครูในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณ ราชวิทยาลัย เพชรบุรี นั้นใช้กลยุทธ์ 4 ประเภท คือ กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลัง อำนาจ กลยุทธ์การบูรณาการ ซึ่งได้มาจาก การสังเคราะห์กลยุทธ์จากนักวิชาการ 5 ท่าน คือ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์ และคณะ, สุวิมล วงศ์วารีช คณะมนุษย์และศิลปศาสตร์ สถาบันศึกษาฯ ได้ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับภาระงาน บุญส่ง และสุปรานี เจียรคำพ (อ้างถึงใน คณศรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551 : 133) ได้ศึกษาได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาและการขับเคลื่อน การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา : โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวคิดและกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กพื้นที่การศึกษาประจำจังหวัดขอนแก่น เขต 1 กรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนจังหวัดประจำจังหวัดและเพชรบุรี ใช้วิธีการสอนทนา ลักษณะอย่างไม่เป็นทางการกับนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนเข้าร่วมโครงการรายงานผลการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนใช้ กลยุทธ์ 4 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์ การมีส่วนร่วม กลยุทธ์เครือข่าย และกลยุทธ์การบูรณาการ ซึ่งกลยุทธ์เครือข่ายนี้ ประชาติ วัลย์เสดียร และคณะ (2543 : 448) ได้กล่าวว่า หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการประสานงานของบุคคล กลุ่มหรือองค์กร หลายองค์กรที่ต่างกันที่มีทรัพยากรของตนเอง มีเป้าหมาย มีวิธีการทำงานและมีกลุ่มเป้าหมายของตนเอง บุคคล กลุ่มหรือองค์กร เหล่านี้ได้เข้ามาร่วมกัน แม้อาจจะไม่ได้มีจิกรรมร่วมกันอย่างสมำเสมอ ก็ตาม แต่ก็มีการวางแผนร่วมกัน ให้มีความต้องการที่จะขอความช่วยเหลือ ร่วมมือจากกลุ่มอื่นๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่สามารถติดต่อเป็นเครือข่าย ซึ่งทำให้สังคมพัฒนาขึ้นดังที่ ประชาติ วัลย์เสดียร และคณะ (2546 : 447 – 449) กล่าวว่า การสร้างเครือข่าย เป็นการเคลื่อนตัว จากกลุ่มสู่การรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนา ผลลัพธ์ การเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ การรวมกันเป็นเครือข่ายทางสังคม กลยุทธ์การมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นแนวความคิดในการบริหารที่มุ่งจุใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ในการที่ตนปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ เช่นเดียวกับธีระ รุณเจริญ (2550 : 206) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาท ในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบ ในการบริหารงานบางอย่าง เพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งภาระหน้าที่ ทำให้การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปได้รวดเร็วขึ้น พร้อมทั้งกลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจแก่ครู ผู้ปกครอง การประสานงานยังแน่นหนา สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนแก่ครู ผู้ปกครองได้อย่างดี ดังที่สุรเกียรติ อาชานุภาพ กล่าวว่า การเสริมพลัง (Empowerment) หมายถึง การเพิ่มศักยภาพ หรือความสามารถ ของปัจเจกบุคคลและชุมชนและ มิงค์เลอร์ (Minkler, 1990 อ้างถึงใน เมวัตตน์ มีโน, 2548 : 17) กล่าวว่า การเสริมพลังอำนาจ เป็นกระบวนการที่บุคคลและชุมชนสามารถใช้อำนาจและการกระทำการอย่างมีประสิทธิผล ในการเปลี่ยนแปลงชีวิตและสิ่งแวดล้อมของตน และกลยุทธ์ตัวสุดท้ายคือกลยุทธ์การบูรณาการช่วยให้เกิดกิจกรรม ที่หลากหลายไม่ซ้ำซ้อน จำเจ สร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนและผู้พันเทินไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ได้เกิดความสนใจในกิจกรรมต่างๆ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 21) กล่าวว่า การบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ ในลักษณะองค์รวมเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญโดยนำกระบวนการเรียนรู้ มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกับวรรณพง ระงันทุกข์ (2542 : 46) กล่าวว่า บูรณาการเป็นการนำ ศาสตร์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาพัฒนาด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการ จึงเป็นการนำเอาร่วมกันมาพัฒนาด้วยกัน เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนเกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนการสอนแบบบูรณาการ จะเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้นที่การสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยตัวครู สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ (2548 : 158) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ หรือเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาพัฒนาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่มีความหมาย มีความหลากหลายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. ผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งกลุ่มที่ครูเครือข่ายในโรงเรียนใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี คือกลุ่มที่ การวิจัยและพัฒนาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ของนักเรียนเพาะกลุ่มที่การวิจัยและพัฒนา จะช่วยให้นักเรียนได้มีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากรางวัลที่ยังเป็นกระบวนการที่ พัฒนานักเรียนแก้ปัญหาการเรียนรู้หรือพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับนิภา เพชรสม และคณะ (2550 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้งานของ ครูมีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้า เกิดนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาระบวนการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับก้าวหน้า วัฒา (2544 : 25) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มที่การวิจัยและพัฒนาเป็นการช่วยพัฒนาผลลัพธ์ ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากครูมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ช่วยให้ครูเกิดความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้ครูเกิดความก้าวหน้า โรงเรียนมีชื่อเสียง

3. การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี ด้านคุณธรรม ด้านสังคม ด้านการเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนแต่ละกิจกรรมทั้ง 11 กิจกรรม ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนได้นวัตกรรมการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ นักเรียนมา 11 เรื่อง จึงทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน ตัวอย่างคุณลักษณะ ที่เกิดขึ้นกับ นักเรียนด้านคุณธรรม ตัวชี้วัดความรับผิดชอบด้านการเรียนที่ครูและผู้ปกครองไม่ต้องมาคอยดักเตือนหรือดูแล อย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับ พร摊พร วรรณลักษณ์ (2548 : 33) กล่าวว่า ความรับผิดชอบด้านการเรียน คือ ลักษณะของวัยรุ่นไทยถึงความสามารถในการตัดสินใจและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องคอย ดักเตือนหรือควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการทำงาน ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ตั้งใจปฏิบัติตามตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่ผิดพลาด ความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะ ของความเป็นพลเมืองดี ที่สำคัญอย่างหนึ่งนอกจากความมีวินัยทางสังคม ความเอื้อเฟื้อ และความเกรงใจ ซึ่ง ลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนี้คือ นิสัยและการกระทำการของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและกฎหมายที่ของ ศาสนาและกฎหมายบ้านเมือง รวมถึงลักษณะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เนื่องจากว่า ความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติส่วนบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติตามระเบียบ เก çarp สิทธิของผู้อื่น ทำงานหน้าที่ของตนและมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นคนมีความรับผิดชอบนี้เป็นลักษณะที่จะ ช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคม การปลูกฝังนักเรียนให้มีจิตสำนึกรักษาภณะ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ รู้จักทำประโยชน์ ให้กับชุมชนและประเทศชาติ ประกอบกับการที่ฝึกให้นักเรียน ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติตามด้วยตนเอง ทำให้ นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เกิดทักษะการแก้ปัญหาต่างๆ และได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งการที่นักเรียนต้องมี การเตรียมความพร้อมก่อนการทำกิจกรรมทุกครั้งนั้นก็เป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นคนรักการอ่าน มีความสนใจฝรั้ง ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นมีนักเรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านคุณธรรม สังคม และการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับ บรรจง ชูสกุลชาติ (2540 : 8 - 20) กล่าวไว้ว่า การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ คือ การพัฒนาหารูปแบบและกระบวนการ ที่จะให้คนได้สัมผัสกับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ ตนเองและสังคม การให้การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาตินี้มีสามอย่าง อย่างที่หนึ่ง การให้ความรู้ อย่างที่สอง ให้ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติที่ดี และอย่างที่สาม การให้ทำงานจนเกิดความเชี่ยวชาญในกิจกรรม นั้นๆ และในเรื่องการศึกษามีหลายจุดประสงค์ การศึกษาอาจสร้างทัศนคติ และค่านิยมให้บุคคลเป็นผู้มีวัฒนธรรม หรือมีคุณธรรม การศึกษาช่วยพัฒนาสติปัญญาของบุคคลให้เฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ มีเหตุผล เช่นเดียวกับ พจน์ สะเพียรชัย (2541 : 6) กล่าวว่า การจัดการศึกษานั้นต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การศึกษายังต้องฝึกคนให้เกิด การเรียนรู้มีคุณธรรมและมีทักษะ สามารถนำความรู้ไปปรับตัวให้เข้ากับสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่าง มีความสุข และไม่เป็นปัญหาของสังคม ซึ่งการฝึกให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันมากๆ จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะ การใช้ชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนควรให้ความสำคัญและดำเนินการเพาะเจาะช่วยให้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ พรรบพ. วรรณคุณลักษณะ (2548 : 204 - 208) ได้ศึกษาผลการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่นโดยรวมก่อน หลัง และระยะติดตามผล พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเป็นสิ่งที่ทุกโรงเรียนควรให้ความสำคัญ ถ้าโรงเรียนมีการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โดยทำอย่างต่อเนื่องช่วยให้โรงเรียนมีคุณภาพดีขึ้น สภาพของชุมชนพัฒนา ภาพรวมของประเทศไทยจะดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาช่วยในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาในด้านอื่นๆ สามารถใช้กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาได้

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยเชิงประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ควรเลือกใช้กลยุทธ์ การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ เช่น ไม่ใช่กลยุทธ์ทั้ง 4 กลยุทธ์นี้ หรือเปลี่ยนกลยุทธ์การขับเคลื่อนเป็น 3 กลยุทธ์ หรือ 5 กลยุทธ์

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2543). แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ การศาสนา.

_____. (2545). แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กาญจนा วัฒยุ. (2544). การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

เขมวัฒน์ มีโน. (2548). บทบาทเครือข่ายการสื่อสารกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2551). การประชุมสัมมนาทางวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2550). คู่มือการดำเนินงาน โครงการวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาและการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้เครือข่ายวิจัยการศึกษา.

ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ธีรพงษ์ มหาไวโร และคณะ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดอะบุ๊ค จำกัด.

ธีระ รุณเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาดูคุณภาพในการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.

นิคม แก้วสา. (2548). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านเพชรบรรด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

นิภา เพชรสุมและคณะ. (2550). ชุดการฝึกอบรมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. เพชรบูรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรี.

บรรจง ชูสกุลชาติ. (2540). การบริหารหลักสูตรอาชีวศึกษา. วารสารครุศาสตร์, กรุงเทพฯ : เมฆayan – มิถุนายน 6 (30) : 8-20.

บุญชน ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุริยาสาต้น.

ประชาติ วัลย์เสถียร และคณะ. (2546). “กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา” กรุงเทพฯ : การเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).

พจน์ สะเพียรชัย. (2541). การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงออกฝึกงานในสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีในเขตการศึกษา 11. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พรพรรณ วรรณลักษณ์. (2548). การศึกษาและการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนวัยรุ่น. จิตวิทยาการให้คำปรึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

วรรณพร วงศ์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พุพัลงกรณ์.

เรณูรัชต์ ประดิพัทธ์เกตุ. (2542). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการประยัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประธานมิตร(ฝ่ายประธาน). กศ.ม.(จิตวิทยา การแนะแนว). มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประธานมิตร.

สุวิทย์ müld. (2548). กลยุทธ์การสอนคิดเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). รายงานการวิจัย โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก จำกัด.

De Witt, Debra Jean. (2003). Successful Middle School Girls : A Qualitative Study of Discourse and Characteristics. Georgia Southern University.